

Delftse Archeologische Notitie 87

Hondsdrif 4, Naaldwijk (gemeente Westland)

Een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Jean Paul Bakx

Archeologie
Delft

Delftse Archeologische Notitie 87

Hondsdraf 4, Naaldwijk (gemeente Westland)

Een archeologisch bureauonderzoek en verkennend
booronderzoek

Jean Paul Bakx

Opdrachtgever:	Dhr. W.A.M. Veenman
Bevoegde overheid:	Gemeente Westland
Beheer documentatie:	Provincie Zuid-Holland
Type onderzoek:	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek
Periode van uitvoer:	Oktober 2015
Aanleiding:	Nieuwbouw woonhuis
Locatie:	Hondsdraf 4, Naaldwijk, gemeente Westland
Coördinaten:	73542 / 445828
Onderzoeksmeldingsnr:	3977606100
Projectcode:	WLI55
Projectleider:	drs. J.P. Bakx
Status:	Definitieve versie, 19 november 2015
Autorisatie:	

B. Penning (MA)

ISSN: 1879-9590
© 2015 Archeologie Delft

Archeologie
Delft

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2602358
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

In opdracht van de heer Veenman is door Archeologie Delft een bureauonderzoek uitgevoerd. Aanleiding hiervoor is de geplande nieuwbouw van een woonhuis met kelder en een zwembad aan de Hondsdraf 4 te Naaldwijk. Volgens de beleidskaart van de gemeente Westland geldt voor het plangebied een middelhoge verwachting voor het aantreffen van archeologische waarden.

Uit het bureauonderzoek komt naar voren dat de aanwezigheid van de hoger gelegen, zandige afzettingen van de haakwal (Laag van Voorburg) deze verwachting staven en dan specifiek voor bewoningssporen vanaf de IJzertijd tot en met de Late Middeleeuwen. In, en in de directe omgeving van, het plangebied zijn echter geen behoudenswaardige vindplaatsen bekend of aangetroffen bij eerder uitgevoerd onderzoek. Enkele booronderzoeken in de directe omgeving hebben wel aangetoond dat de top van de afzettingen van de Laag van Voorburg is verstoord. Datzelfde lijkt ook naar voren te komen uit het milieukundig, verkennend booronderzoek in het plangebied, waar bij één boring direct achter de huidige bebouwing de ondergrond tot 1 m onder maaiveld is geroerd.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is geadviseerd om de middelhoge archeologische verwachting voor het plangebied, zoals gesteld op de beleidskaart, te toetsen door middel van een verkennend booronderzoek. Dit advies is door het bevoegd gezag overgenomen.

Tijdens het verkennend booronderzoek zijn drie boringen gezet. Daaruit kwam naar voren dat de bodemopbouw vanaf 1,1 m (circa 0 m –NAP) en 2,25 m (circa 1,15 m –NAP) onder maaiveld intact is. Vanaf dat niveau bevinden zich afzettingen van de Laag van Voorburg dan wel de Gantel Laag. De top van deze afzettingen is verstoord door latere ingrepen op het terrein. Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen en er worden geen vindplaatsen meer verwacht. Daarom wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te laten voeren. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland.

Inhoudsopgave

3	Samenvatting
7	1 Inleiding
	1.1 Kader en doelstelling
	1.2 Plangebied
	1.3 Beleid gemeente Westland ten aanzien van archeologie
	1.4 Richtlijnen
9	2 Bureauonderzoek
	2.1 Methoden
	2.2 Resultaten
11	3 Conclusie en selectieadvies na bureauonderzoek
	3.1 Conclusie
	3.2 Selectieadvies
17	4 Veldonderzoek
	4.1 Onderzoeksmethoden
	4.2 Resultaten veldwerk
	4.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen
21	5 Conclusie en aanbevelingen na booronderzoek
	5.1 Conclusie
	5.2 Advies voor vervolgonderzoek
23	Bibliografie
23	Overzicht van afbeeldingen
25	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

Ter hoogte van Hondsdraf 4 te Naaldwijk, gemeente Westland, is de familie Veenman van plan nieuwbouw te realiseren. Bij de uitvoering hiervan zal de bodem, in verband met funderingen, een kelder en een zwembad, worden geroerd. De totale omvang van de bodemingrepen bedraagt circa 320 m², waarvan 250 m² betrekking heeft op de onderkeldering van het woonhuis. Omdat niet uit te sluiten is dat bij deze ontgravingen archeologische resten vernietigd worden, is aan Archeologie Delft gevraagd om vooruitlopend op de ontwikkeling een archeologisch bureauonderzoek uit te voeren.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie om daarmee tot een gespecificeerde, archeologische verwachting te komen. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte archeologische waarden. Aan deze verwachting wordt een selectieadvies gekoppeld. Het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland, neemt vervolgens het selectiebesluit.

1.2 Plangebied

Het plangebied is gelegen op het perceel Hondsdraf 4 te Naaldwijk. Naaldwijk. Op het moment is het perceel bebouwd met een woonhuis zonder onderkeldering en enkele opstallen (afbeelding 1). Het plangebied is gelegen in een woonwijk met aan de zuidzijde de straat Hondsdraf en aan de noordzijde de Geestweg. Het plangebied staat afgebeeld op kaartblad 37b van de topografi-

Afbeelding 1: de ligging van het plangebied op een luchtfoto (bron: gemeente Westland).

sche kaart van Nederland met het kadastrale nummer H721 en het centrum-coördinaat 73542 / 445828.

1.3 Beleid gemeente Westland ten aanzien van archeologie

Op 26 juni 2012 heeft de gemeente Westland de archeologische beleidskaart met toelichting vastgesteld. Door middel van het vaststellen van de kaart maakt de gemeente Westland gebruik van de wettelijke mogelijkheid om onderbouwd af te wijken van de vrijstellingsnorm voor bodemingrepen van 100 m². De beleidskaart is reeds in een groot aantal bestemmingsplannen opgenomen en zal ook in nieuwe bestemmingsplannen worden opgenomen.

Beleidskaart¹

Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed, maar ook zinvol te laten verlopen, wordt in de gemeente Westland alleen archeologisch (voor)onderzoek vereist, wanneer de aard van de bodemingrepen dusdanig is dat er daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kan optreden. De verschillende beleidszones vereisen dan ook elk een eigen benadering voor wat betreft de vrijstelling van archeologisch onderzoek voor bodemverstoringen tot een bepaalde diepte en omvang.

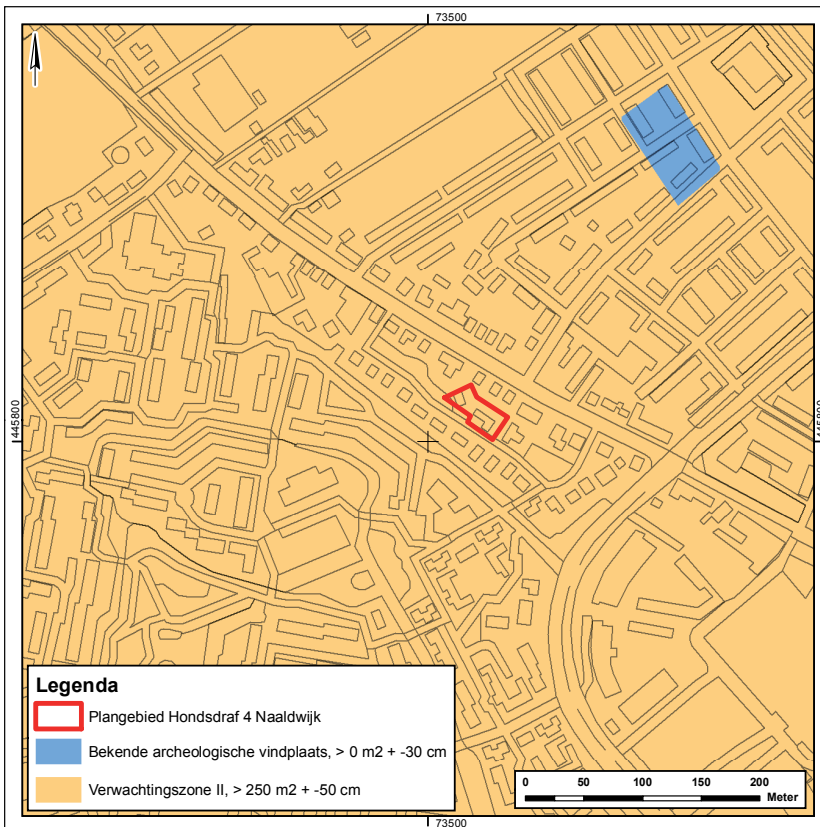
Het plangebied ligt volgens de beleidskaart in verwachtingszone II (afbeelding 2). De vrijstellingsgrens die gehanteerd wordt voor deze zone is maximaal 250 m² met een ontgravingsdiepte van maximaal 50 cm onder het maaiveld. Voor deze zone geldt een middelhoge verwachting voor het aantreffen van archeologische resten.

Bestemmingsplan²

Op het plangebied is het bestemmingsplan Woonkern Naaldwijk van toepas-

¹ Kerkhof 2012.

² Bestemmingsplan Woonkern Naaldwijk, onherroepelijk 25-06-2013.

Afbeelding 2: het plangebied geprojecteerd op de archeologische beleidskaart van de gemeente Westland.

sing. Op de plankaart is ter hoogte van het plangebied sprake van een dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 3'. Dit houdt in dat er archeologisch onderzoek moet plaatsvinden wanneer in het plangebied de ontwikkeling een oppervlakte heeft groter dan 250 m² en er dieper wordt gegraven dan 50 cm onder het maaiveld.

1.4 Richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het doel van dit bureauonderzoek is het verzamelen van alle bekende gegevens met betrekking tot de verstoringen, geologie, historische-geografie en archeologie in de omgeving van het plangebied. Aan de hand van deze gegevens kan een archeologische verwachting worden opgesteld.

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de informatie uit het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), de bodem-, geomorfologische- en geologische kaart en overige bronnen.

2.2 Resultaten

Huidig grondgebruik

Het is van belang om voorafgaand aan het onderzoek het huidige grondgebruik vast te stellen. Bodemverontreiniging, bebouwing, oppervlakteverharding, rio-lering, kabels en leidingen kunnen de archeologische verwachting beïnvloeden en bepalend zijn voor de te volgen onderzoeksstrategie.

Op dit moment bestaat het plangebied voor een derde uit bebouwing in de vorm van een woonhuis en opstal zonder onderkeldering. De rest van het perceel is in gebruik als tuin. Het maaiveld bevindt zich gemiddeld genomen op 1,10 meter NAP.³

Historisch grondgebruik en verstoringen

Het bestuderen van het historisch grondgebruik van het plangebied kan informatie verschaffen over eventuele archeologische vindplaatsen. Uit de bestudering van oud kaartmateriaal kan blijken of het plangebied in het verleden bebouwd is en of er bijvoorbeeld (water)wegen in het plangebied aanwezig zijn geweest. Ook kunnen ontgravingen en ophogingen door middel van oude kaarten soms in beeld worden gebracht.

Op de oudste gedetailleerde kaart van het plangebied, de kaart van Kruikius uit 1712⁴, is te zien dat het plangebied onbebouwd was en werd gebruikt als weiland of akker en in het zuiden mogelijk als boomgaard (afbeelding 3). Deze situatie is tot omstreeks het begin van de vorige eeuw ongewijzigd gebleven.⁵ Vanaf dan wordt het plangebied, net zoals het omliggende gebied, bebouwd met kassen voor de tuinbouw. Ten zuiden van verschijnt dan ook de groenteveiling. Na de fusie van de veilingen in de verschillende dorpen in het Westland werd het grondgebied vanaf de jaren tachtig in gebruik genomen als woonwijk. Het is niet bekend in welke mate de ontwikkeling van de huidige bebouwing gevolgen heeft gehad voor de eventueel in het plangebied aanwezige archeologische resten.

Volgens de bodemgesteldheidskaarten van Van Liere uit 1948 valt het plangebied net binnen de contour met gronden die in het verleden zijn afgegeest.⁶ Dit komt ook terug in de naamgeving van het gebied, dat namelijk 'de Geest' en later 'Geestpolder' werd genoemd. Het gaat hier om het afgraven van de zandige ondergrond van de haakwal.

Uit een in 2011 uitgevoerd milieukundig, verkennend bodemonderzoek is gebleken dat binnen het plangebied geen sprake is van noemenswaardige bodemvervuiling.⁷ Hoewel milieukundige boringen met een ander doeleinde worden uitgevoerd en daarmee ook beschreven en geïnterpreteerd, kunnen

³ www.ahn.maps.arcgis.com.

⁴ Kruikius & Kruikius 1712, kaartblad 7.

⁵ www.watwaswaar.nl

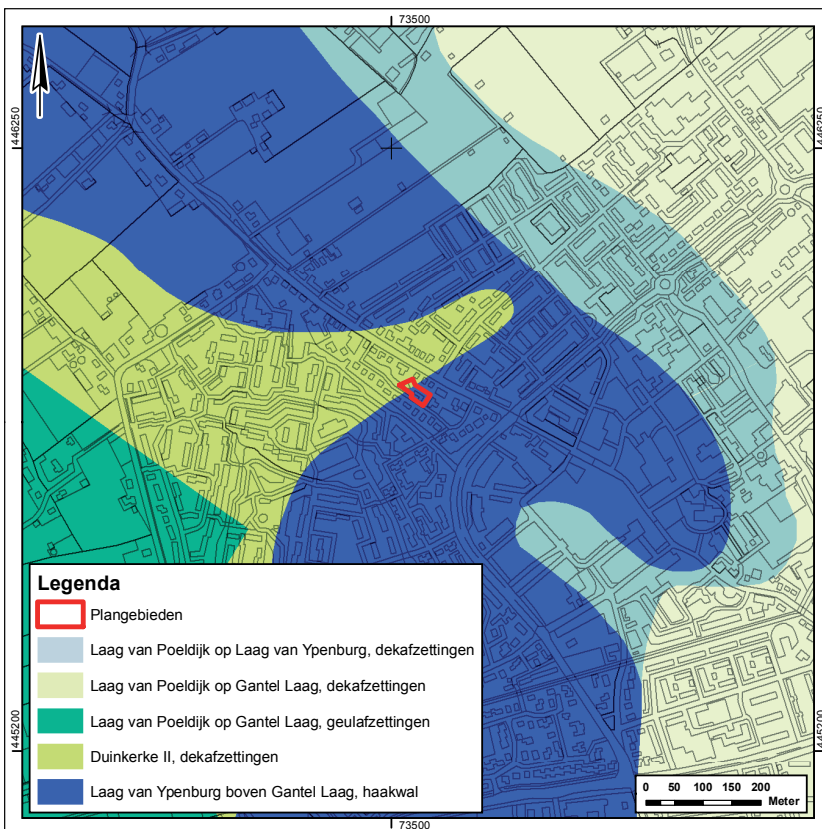
⁶ Van Liere 1948, kaart 5.

⁷ BMA Milieu 2011.

Afbeelding 3: het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikus uit 1712.

Afbeelding 4: geomorfologische situatie aan het oppervlak in en rondom het plangebied op basis van de geologische kaart van Nederland.

ze voor de archeologie een extra informatiebron zijn. Uit de boorprofielen van twee diepe boringen tot minimaal 2 m onder maaiveld is af te leiden dat de bodem op één locatie (boring 5) direct achter het huis tot 1 m onder maaiveld is verstoord.⁸ Uit de gegevens van de andere boring is niet af te leiden of eveneens sprake is van een verstoord bodemprofiel.

Bekende aardwetenschappelijke waarden

In het verleden bestond er vaak een nauwe relatie tussen de locatiekeuze voor nederzettingen en de bodemgesteldheid. Zo was in West-Nederland de aanwezigheid van een droge ondergrond één van de belangrijkste vestigingsfactoren in een gebied dat geregeld door binnendringend zee- en rivierwater werd bedreigd. Het is daarom belangrijk om duidelijkheid te krijgen over de bodemopbouw van het plangebied, zodat onderzocht kan worden of delen van dit plangebied in aanmerking kwamen voor bewoning of wellicht op een andere manier bruikbaar waren voor de mens.

Volgens de Geologische kaart van Nederland⁹ bestaat de bodemopbouw binnen het plangebied uit lithologische (geul-en dek)afzettingen die behoren tot het Laagpakket van Walcheren, Laagpakket van Schoorl en Laagpakket van Wormer. Van boven naar onder gezien komt dat neer op de volgende opbouw: dekafzettingen van de Duinkerke II¹⁰ (Laagpakket van Walcheren), op zandige afzettingen van de Laag van Voorburg (haakwal), op geulafzettingen van de Gantel Laag (Laagpakket van Walcheren), op Hollandveen op wadafzettingen van het Laagpakket van Wormer (afbeelding 4).

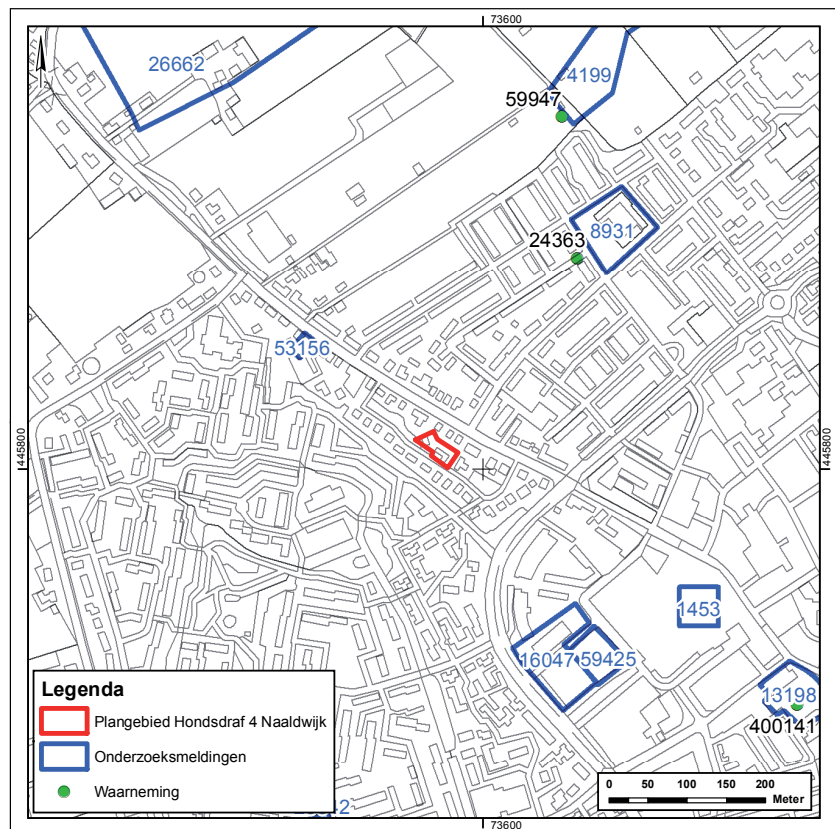
Binnen het plangebied bevinden zich, volgens de geologische kaart, de afzettingen van Duinkerke II en de zandige afzettingen van de Laag van Voorburg aan het oppervlak.

Uit de twee dieper gezette, milieukundige boringen is naar voren gekomen dat tot 2,5 m onder maaiveld de bodem bestaat uit zandige, matig fijne, zwak

⁸ Vier andere boringen zijn tot 50 cm onder maaiveld gezet en daarmee niet representatief voor een archeologische interpretatie.

⁹ Van Staalduinen 1979.

¹⁰ Dit is de oude terminologie van Zagwijn en Staalduinen (1975) die voor de regio toepasbaar was, maar die in de nieuwe, breder bruikbare litho-stratigrafische indeling niet is opgenomen.

Afbeelding 5: archeologische waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

siltige afzettingen. De kleiige afzettingen van de Duinkerke II lijken niet te zijn aangeboord.

Bewoningsgeschiedenis en bekende archeologische waarden

De zandige afzettingen van de haakwal vormden vanaf de Midden-IJzertijd (circa 500 v. Chr.) tot en met de Nieuwe tijd (1550-1850) een geschikte locatie om te wonen. Deze bewoningscontinuïteit is aangetoond tijdens de verschillende onderzoeken langs de Zuidweg op de Hoogwerf circa 1 km ten zuiden van het plangebied.

Op basis van het landelijke Archeologische Informatiesysteem (ARCHIS) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK) kan worden gesteld dat zich binnen een straal van circa 500 m van het plangebied meerdere archeologische onderzoeksmeldingen en waarnemingen bevinden, maar waarvan er geen binnen het plangebied liggen (afbeelding 5).

De verschillende onderzoeken hebben betrekking op bureau- en booronderzoeken. Tijdens deze onderzoeken zijn geen behoudenswaardige vindplaatsen aangetroffen. De conclusie van een booronderzoek circa 200 m ten noordwesten van het plangebied is dat de bovenste 2 m onder maaiveld bestaat uit geulafzettingen van de Laag van Poeldijk. Deze overstromingen uit de 12^e eeuw zouden vermoedelijk de zandige afzettingen van de haakwal hebben geërodeerd.¹¹

Bij een ander booronderzoek circa 300 m ten zuidoosten van het plangebied was eveneens geen sprake van archeologische lagen en/of vindplaatsen.¹² De eerste meter onder het maaiveld is verstoord, waardoor eventuele bewoning op de top van de haakwal is verdwenen. De oorzaak van de verstoring is onbekend. Dit plangebied maakt geen onderdeel uit van de afgegeeste gronden.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van deze bureaustudie geldt voor het plangebied een middelhoge archeologische verwachting van vindplaatsen uit de IJzertijd, Romeinse tijd, Vroege en Late Middeleeuwen. Deze verwachting is met name gebaseerd op de geologische opbouw van het plangebied en op basis van de bevindingen van archeologisch onderzoek en waarnemingen in de directe omgeving. Eventuele vindplaatsen betreffen nederzettingsterreinen. Deze worden direct onder de bouwvoor verwacht, op de zandige afzettingen van de Laag van Voorburg (haakwal).

Op basis van de naamgeving van het gebied, één milieukundige boring en een tweetal archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied bestaat het vermoeden dat de top van de afzettingen van de Laag van Voorburg is vergraven. Het bewijs hiervoor is echter indirect.

¹¹ Bakx & Penning 2012 (archismelding 53156).

¹² Bult & Jongma 2006 (archismelding 16047).

3 Conclusie en selectieadvies na bureauonderzoek

3.1 Conclusie

Met de geplande ontwikkeling wordt circa een derde van het 1000 m² grootte plangebied ontgraven ten behoeve van een kelder en zwembad. Het plangebied heeft volgens de beleidskaart van de gemeente Westland een middelhoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten. Uit het bureauonderzoek komt naar voren dat de aanwezigheid van de hoger gelegen, zandige afzettingen van de haakwal (Laag van Voorburg) deze verwachting staven en dan specifiek voor bewoningssporen vanaf de IJzertijd tot en met de Late Middeleeuwen. Historisch kaartmateriaal uit de 18^e eeuw toont ter hoogte van het perceel geen bewoning.

In, en in de directe omgeving van, het plangebied zijn geen behoudenswaardige vindplaatsen bekend of aangetroffen bij eerder uitgevoerd onderzoek. Enkele booronderzoeken in de directe omgeving hebben aangetoond dat de top van de afzettingen van de Laag van Voorburg is verstoord. Datzelfde lijkt ook naar voren te komen uit één milieukundige boring direct achter de huidige bebouwing de ondergrond tot 1 m onder maaiveld is geroerd. Onduidelijk is echter of dit voor het hele plangebied geldt. Dit kan het gevolg zijn van zandwinning, immers het plangebied maakt volgens de Van Liere onderdeel uit van de contour waarbinnen de zandige gronden zouden zijn afgegeest. Voldoende, directe aanwijzingen dat de top van de afzettingen van de Laag van Voorburg, waarop bewoning kan worden verwacht, in het hele plangebied is verstoord, zijn echter niet bekend.

3.2 Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt geadviseerd om de middelhoge archeologische verwachting voor het plangebied, zoals gesteld op de beleidskaart, naar beneden te toetsen door middel van een verkennend booronderzoek. Zo kan worden bepaald of de bodem binnen het plangebied nog intact is en of er archeologische indicatoren aanwezig zijn. Voor het booronderzoek wordt geadviseerd ten minste twee boringen te zetten, verspreid over het plangebied, waarbij rekening wordt gehouden met de boorlocaties van het verkennend milieukundig onderzoek.

Voor dit onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen aangeraden:

- Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?
- Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?
- Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

4 Veldonderzoek

4.1 Onderzoeksmethoden

Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Met behulp van grondboringen kan de bodem worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologisch materiaal. Booronderzoek biedt tevens de mogelijkheid de stratigrafische positie van de grondlagen met archeologische vondsten nauwkeurig te bepalen. Hierdoor kan de dikte van een eventueel archeologisch niveau en de diepte waarop de archeologische sporen te verwachten zijn, worden bepaald. Met booronderzoek is het mogelijk de geologische bodemopbouw in kaart te brengen en door de mens en natuurlijke bodemerosie ontstane verstoringen van de bodem vast te stellen.

De locatie van de boringen is bepaald aan de hand van de ligging van de reeds gesloopte, oude bebouwing en de locatie van de twee milieuboringen die minimaal tot 2 m onder maaiveld zijn gezet (afbeelding 6). Vooraf waren twee boringen gepland, die respectievelijk tot 2 en 4 m onder maaiveld dienen te worden gezet. Uiteindelijk is nog een derde boring ter controle gezet. Als gevolg van de zandige ondergrond en het grondwaterniveau vanaf circa 1 m onder maaiveld, is de eerste meter geboord met een Edelman. Vervolgens is geboord met een zuigerboor en daar waar sprake was van kleilaagjes is dieper gestoken met een gutsboor.

De boorprofielen zijn beschreven in een hiervoor ontwikkeld computerprogramma. Dit is gedaan volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, samengesteld door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsbor-

Afbeelding 6: de boorlocaties ten opzichte van de oorspronkelijke bebouwing en de milieuboringen dieper dan 2 m onder maaiveld.

ging Bodembeheer (SIKB).¹³ Hierbij worden onder andere de textuur van de bodemlagen, de kleur en de diepte genoteerd. Bovendien worden de eventuele archeologische indicatoren (scherven, bot, steen, houtskool, etc.) vermeld. Andere aanwijzingen voor de aanwezigheid van oude bewoning, zoals in de grond aanwezige fosfaten, zijn ook gedocumenteerd.

Voor dit onderzoek zijn de in het bureauonderzoek voorgestelde onderzoeksvragen gebruikt.

4.2 Resultaten veldwerk

In totaal zijn binnen het plangebied drie boringen uitgevoerd, respectievelijk 4, 3 en 2 m onder maaiveld. In bijlage 1 staan de boringen afzonderlijk afgebeeld en beschreven. Een derde boring was noodzakelijk, omdat de resultaten van de twee voorgaande niet overeenkomen.

De bovengrond van alle boringen bestaat uit kalkloos, matig grof, (donker) bruin zand, waarvan de eerste 60 cm kan worden geïnterpreteerd als teellaag of bouwvoor. Daaronder bevindt zich eveneens kalkloos zand, maar lichter bruin van kleur. Deze laag kan worden geïnterpreteerd als een menglaag waarbij de zandige bodem voor grondverbetering is bewerkt. Bij boring 1 en 3 rijkt deze laag tot circa 1,1 – 1,3 m onder maaiveld (respectievelijk 0 en 0,2 m –NAP). Ter hoogte van boring 2 is er geen onderscheid te maken tussen beide geroerde, zandige lagen en lijkt de ondergrond tot 2,25 m onder maaiveld (1,15 m –NAP) verstoord. Op een diepte van circa 1 en 2 m onder maaiveld zijn in dit pakket twee fragmenten van vermoedelijk recent pleister (bouw materiaal) opgeboord.

Boring 1 laat vanaf 1,1 m onder maaiveld grotendeels het vooraf verwachte bodemprofiel zien. Onder de menglaag zit een 45 cm dik, licht grijs, kalkrijk zandpakket met schelpengruis. Deze laag kan worden geïnterpreteerd als de duin- en strandafzettingen van de Laag van Voorburg, de zogenaamde haakwal. Daaronder bevindt zich een 35 cm dikke laag van sterk kleig veen, waaruit het veen aan de bovenzijde grotendeels is verdwenen en alleen de bruine kleur is overgebleven. Deze veenlaag ligt vanaf 1,9 m onder maaiveld (0,8 m –NAP) op uiterst siltige kleiafzettingen met veel dunne zandlagen en een enkel humeus bandje. Het gaat hier om de geulafzettingen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren. Het veen heeft zich aan het einde van de verlandingsfase van de Gantel ter hoogte van de monding ervan kunnen vormen in de nattere, lager gelegen delen. De volgens de geologische kaart verwachte afzettingen van de Duinkerke II boven de zandige afzettingen van de haakwal zijn niet aangetroffen.

In tegenstelling tot boring 1 zijn in de andere twee boringen geen kleiige afzettingen van de Gantel Laag met een humeuze, venige top aangetroffen. In het geval van boring 3, die tot 2 m onder maaiveld is gezet, kunnen deze afzettingen zich nog onder het kalkrijke zand van de Laag van Voorburg bevinden. Het zandpakket is hier echter minimaal 25 cm dikker dan in boring 1.

Onder de 2,25 m dikke menglaag van boring 2 bevindt zich op 1,15 m –NAP eveneens zand. Dit grijze zand met schelpengruis is kalkarm en ongevoerd. Het is onduidelijk of het de Laag van Voorburg betreft of de geulbedding van de Gantel Laag.

Tijdens het onderzoek zijn aan het maaiveld, ter hoogte van het grindpad dat het perceel in tweeën deelt, zes passende scherven uit de Romeinse tijd van een ruwwandige pot van het type Niederbieber 89 aangetroffen. Dit type dateert omstreeks vanaf het midden van de 2e eeuw na Chr. Een verdere veldverkenning van het terrein en met name het grindpad heeft geen aanvullende vondsten opgeleverd. Gelet op de vindplaats tussen het grind en dat het één exemplaar betreft lijkt het meer plausibel dat de vondst van elders afkomstig is dan van het perceel.

¹³ Bosch et al. 2006.

4.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden de voor dit onderzoek opgestelde onderzoeksvragen beantwoord.

Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?

Alle drie de boringen vertonen een min of meer afwijkend beeld ten opzichte van elkaar. Minimaal de eerste 1,1 m onder maaiveld bestaat uit zand dat door grondbewerking is geroerd. Daaronder is ter hoogte van boring 1 (noordwesten) met zekerheid sprake van een restant van de haakwal, de zogenaamde afzettingen van de Laag van Voorburg, die is afzet op de kleiige geulafzettingen van de Gantel Laag waarop zich op de top veen heeft kunnen vormen. Verder naar het zuidoosten (boring 2 en 3) is het echter onduidelijk of er sprake is van zandafzettingen van de haakwal (met daaronder geulafzettingen van de Gantel Laag) of dat het zand als beddingafzettingen van de geul van de Gantel Laag moet worden geïnterpreteerd.

De bodem is als gevolg van bodembewerking (omspitten en/of afgeesten) tot minimaal 1,1 m onder maaiveld verstoord. Ter hoogte van boring 2 reikt de verstoring maar liefst tot 2,25 m onder maaiveld. Door deze verstoringen lijkt de top van de haakwal (en/of zandige geulafzettingen van Gantel Laag) te zijn aangetast.

Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?

Binnen of op de zandafzettingen van de haakwal zijn geen bewoningshorizonten aangetroffen. Twee fragmenten bouwkeraamiek, waarschijnlijk (recent) pleister, zijn afkomstig uit het verstoorde pakket in boring 2. Daarnaast zijn bij de terreininspectie ter hoogte van het grindpad nog zes scherven van één Romeinse kookpot verzameld. De vondstlocatie doet vermoeden dat deze scherven van een andere locatie dan het plangebied afkomstig zijn.

Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

Op basis van bovenstaande worden er geen vindplaatsen (meer) verwacht en wordt er geadviseerd geen archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren.

5 Conclusies en aanbevelingen na booronderzoek

5.1 Conclusie

De bodemopbouw is vanaf 1,1 m (circa 0 m –NAP) en 2,25 m (circa 1,15 m –NAP) onder maaiveld intact. Daaronder bevinden zich afzettingen van de Laag van Voorburg dan wel de Gantel Laag. De top van deze afzettingen is verstoord door latere ingrepen op het terrein. Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen.

5.2 Advies voor vervolgonderzoek

Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen en er worden geen vindplaatsen meer verwacht. Daarom wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te laten voeren. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland.

Mocht tijdens de geplande werkzaamheden blijken dat binnen het plangebied toch archeologische waarden aanwezig zijn, dan dienen deze in het kader van de Monumentenwet 1988 (artikel 53) te worden gemeld bij de minister van OCW. In de praktijk komt dit erop neer dat archeologische toevalsvondsten worden gemeld bij de bevoegde overheid, in deze de adviseur Archeologie van de gemeente Westland, mevrouw J. Blom (06-53986564 of jmblom@westland.nl).

Deze algemene meldingsplicht is altijd van toepassing en dus ook in gebieden die bij voorbaat zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek en gebieden die na archeologisch (voor)onderzoek zijn vrijgegeven voor ontwikkeling. Het is mogelijk dat na melding blijkt dat het om een vondst gaat waarvoor het bevoegd gezag nader onderzoek vereist. Indien er geen melding wordt gemaakt van het aantreffen van oudheden is er sprake van een strafbaar feit.

Gebruikte afkortingen

DAN *Delftse Archeologische Notities*
DAR *Delftse Archeologische Rapporten*

Literatuur

Bakx, J.P.L. & B. Penning, 2012: Gemeente Westland, Naaldwijk, Geestweg 47b. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen, DAN 24.

Bosch, J.H.A., A.A. de Groof, T. Hazenberg, S. de Vries & F.S. Zuidhof, 2006: *Archeologische boorbeschrijvingswaaiers*, Gouda.

Bult, E.J. & S.H. Jongma, 2006: Een inventariserend veldonderzoek (IVO) in plangebied Patijnenburg te Naaldwijk (gemeente Westland), DAR 70.

Gemeente Westland, *Bestemmingsplan Woonkern Naaldwijk*, onherroepelijk 25-06-2013.

Kerkhof, M., 2012: Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de gemeente Westland, DAN 20.

Kruikius, N. & J. Kruikius, 1977 (1712): *'t Hooge heemraedschap van Delflant met alle de steden, dorpen en ambachten*, Alphen aan den Rijn.

Liere, W.J. van, 1948: *De bodemgesteldheid van het Westland. (Verslagen van landbouwkundige onderzoekingen 54.6)*, 's-Gravenhage.

Staalduinen, C.J. van, 1979: *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 37 West Rotterdam (37W)*, Haarlem.

Overige bronnen

www.ahn.maps.arcgis.com (geraadpleegd op 31 oktober 2015)

www.watwaswaar.nl (geraadpleegd op 31 oktober 2015)

Overzicht van afbeeldingen

Afbeelding 1 (blz. 7)

De ligging van het plangebied op een luchtfoto (bron: gemeente Westland).

Afbeelding 2 (blz. 8)

De verwachting volgens de beleidskaart van de gemeente Westland.

Afbeelding 3 (blz. 12)

Het plangebied (globaal) geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712.

Afbeelding 4 (blz. 12)

Geomorfologische situatie aan het oppervlak in en rondom het plangebied op basis van de geologische kaart van Nederland.

Afbeelding 5 (blz. 13)

Waarnemingen en onderzoeksmeldingen in een straal van circa 500 meter rondom het plangebied.

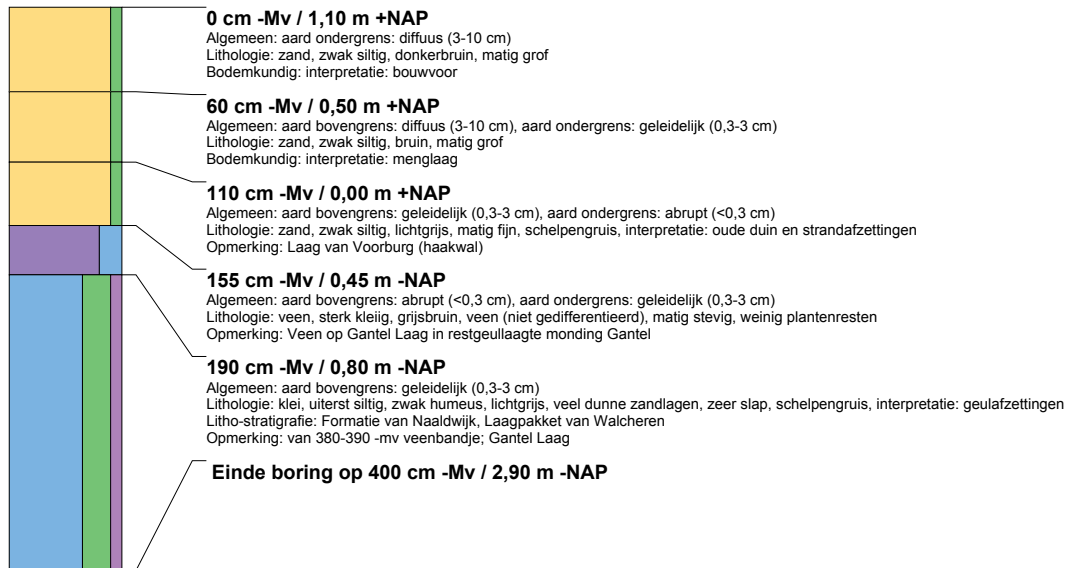
Afbeelding 6 (blz. 17)

De boorlocaties ten opzichte van de oorspronkelijke bebouwing en de milieuboringen dieper dan 2 m onder maaiveld.

Bijlage 1 Boorbeschrijvingen

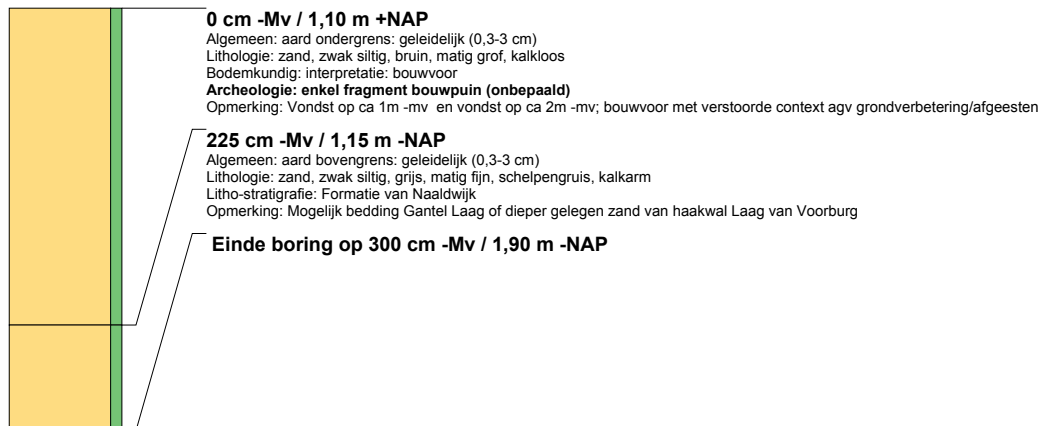
boring: WL155-1

beschrijver: BP, datum: 10-11-2015, X: 73.536, Y: 445.838, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 1,10, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-4 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Westland, plaatsnaam: Naaldwijk, opdrachtgever: Dhr. Veenman, uitvoerder: Archeologie Delft

boring: WL155-2

beschrijver: BP, datum: 10-11-2015, X: 73.555, Y: 445.822, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 1,10, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-4 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Westland, plaatsnaam: Naaldwijk, opdrachtgever: Dhr. Veenman, uitvoerder: Archeologie Delft

boring: WL155-3

beschrijver: BP, datum: 10-11-2015, X: 73.546, Y: 445.829, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: 1,10, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 en guts-4 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: matig, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Westland, plaatsnaam: Naaldwijk, opdrachtgever: Dhr. Veenman, uitvoerder: Archeologie Delft

